

Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej

<https://wm.strazgraniczna.pl/wm/aktualnosci/667,NOWA-USTAWA-O-CUDZOZIEMCACH-23042014.html>
18.03.2025, 12:32

NOWA USTAWA O CUDZOZIEMCACH 23/04/2014

23.04.2014

Z dniem 1 maja 2014 r. wejdzie w życie nowa ustawa o cudzoziemcach, która zastąpi dotychczas obowiązującą ustawę z 13 czerwca 2003 r. oraz wprowadzi zmiany w wielu innych ustawach dotyczących pobytu cudzoziemców w Polsce. Przepisy nowej ustawy o cudzoziemcach będą w sposób przejrzysty regulowały kwestie związane m.in. z: przekraczaniem granicy przez cudzoziemców (w tym w ramach małego ruchu granicznego); wydawaniem, unieważnianiem i cofaniem wiz cudzoziemcom; wydawaniem zezwoleń na pobyt czasowy i stały oraz zezwoleń na pobyt rezydenta długoterminowego UE; dokumentami wydawanymi cudzoziemcom; prowadzeniem przez uprawnione organy kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; zobowiązaniem cudzoziemców do powrotu (w tym udzielaniem ochrony przed wydaleniem); zatrzymywaniem cudzoziemców oraz funkcjonowaniem strzeżonych ośrodków. Jednocześnie przepisy ustawy przewidują wdrożenie do krajowego porządku prawnego 15 dyrektyw unijnych, w tym: dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (dyrektywa powrotowa), jak również dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/98/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim (niebieska karta). Przepisy nowej ustawy o cudzoziemcach wprowadzają także zmiany w zakresie właściwości organów prowadzących na ich podstawie postępowania administracyjne w sprawach cudzoziemców. W zakresie legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwymi organami będą wojewodowie oraz Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Kompetencje związane ze zwalczaniem nielegalnej migracji – począwszy od stwierdzenia, czy pobyt cudzoziemca na

terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest legalny czy też nie, poprzez wydawanie decyzji powrotowej i w określonych przepisami przypadkach także wydalenie (przymusowe wykonanie decyzji powrotowej) – będą zasadniczo należały wyłącznie do właściwych organów Straży Granicznej. Decyzje o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu będą wydawane z urzędu przez komendanta oddziału lub komendanta placówki Straży Granicznej, który stwierdzi zaistnienie przesłanki uzasadniającej jej wydanie. Ponadto organami uprawnionymi do występowania do właściwego organu Straży Granicznej z wnioskiem o wydanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu będą także: wojewoda, Minister Obrony Narodowej, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu, czy też organ Służby Celnej. Jednocześnie zmianie ulegną zakresy kompetencji organów właściwych do rozpatrywania spraw dotyczących udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jakimi są Szef Urzędu do spraw Cudzoziemców oraz Rada do spraw Uchodźców. Z chwilą wejścia w życie przepisów nowej ustawy organy te będą rozstrzygać wyłącznie o udzieleniu lub odmowie udzielenia cudzoziemcowi ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – bez orzekania o wydaleniu go z tego terytorium. W przypadku wydania cudzoziemcowi decyzji o umorzeniu postępowania lub o odmowie nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej przez którykolwiek z ww. organów, będzie on miał ustawowy obowiązek poinformowania o tym fakcie organu Straży Granicznej właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca, gdy decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna. Organ Straży Granicznej będzie wszczynał wobec cudzoziemca postępowanie w sprawie zobowiązania go do powrotu, o ile cudzoziemiec nie opuści terytorium Polski w terminie 30 dni od dnia, w którym wydana mu decyzja stanie się ostateczna, a w przypadku wydania decyzji przez organ wyższego stopnia – od dnia, w którym decyzja ostateczna zostanie cudzoziemcowi doręczona. Właściwość Straży Granicznej obejmie również prowadzenie postępowania w sprawie udzielenia cudzoziemcowi ochrony przed wydaleniem, tj. udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany, oraz wydawanie dokumentów w tych sprawach, o ile zaistnieją przeszkody natury prawnej lub praktycznej w zakresie powrotu cudzoziemca nielegalnie przebywającego na terytorium RP do swojego kraju. Straż Graniczna będzie także wydawała cudzoziemcom kolejne karty pobytu lub dokumenty „zgoda na pobyt tolerowany” po upływie ważności

posiadanych przez nich dokumentów, wydanych w związku z decyzjami wojewodów, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców lub Rady do Spraw Uchodźców, które to decyzje staną się z mocy prawa z dniem wejścia w życie nowej ustawy o cudzoziemcach – w zależności od okoliczności, na podstawie których zostały podjęte – decyzjami o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub udzieleniu zgody na pobyt tolerowany. Ponadto Straż Graniczna orzekać będzie o kosztach wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, w przypadku gdy w decyzji tej nie będzie możliwości orzeczenia o dobrowolnym terminie jej wykonania. Obecnie decyzje w tej sprawie wydawane są przez wojewodę, który cudzoziemcowi wydał decyzję o wydaleniu. Należności z tytułu kosztów wydalenia będą mogły być potrącane ze środków pieniężnych cudzoziemca, znajdujących się w depozycie strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców. Ryczałt na ich pokrycie będzie ustalany przez komendanta oddziału lub komendanta placówki Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, w jakim cudzoziemiec przebywa. Nową zmianą dotyczącą cudzoziemców w polskim prawie będzie wydawanie przez organy Straży Granicznej postanowień w sprawie zastosowania wobec cudzoziemca środków alternatywnych do umieszczenia w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, takich jak: obowiązek wpłaty zabezpieczenia pieniężnego w określonej wysokości, nie niższej niż dwukrotność minimalnego wynagrodzenia przewidzianego w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązek przekazania dokumentu podróży do depozytu wskazanemu organowi, obowiązek zamieszkiwania w wyznaczonym miejscu – do czasu wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Komendant Główny Straży Granicznej będzie również odpowiedzialny za współorganizowanie pomocy w dobrowolnym powrocie. Pomoc w dobrowolnym powrocie będzie obejmowała pokrycie: kosztów podróży; opłat administracyjnych związanych z uzyskaniem dokumentu podróży oraz niezbędnych wiz i zezwoleń; kosztów wyżywienia w czasie podróży; kosztów opieki medycznej; kosztów organizacji dobrowolnego powrotu poniesionych przez podmiot organizujący ten powrót, innych kosztów związanych z zapewnieniem cudzoziemcowi bezpiecznego i humanitarnego powrotu. W celu uproszczenia obecnie funkcjonujących procedur Straż Graniczna przejmie również kompetencje dotyczące zwalniania cudzoziemców ze strzeżonych ośrodków oraz aresztów dla cudzoziemców. Z chwilą wejścia w życie przepisów nowej ustawy o cudzoziemcach, w przypadku zaistnienia przesłanek ustawowych,

decyzję w tej sprawie będzie podejmował - na wniosek cudzoziemca lub z urzędu, w formie postanowienia - organ Straży Granicznej, któremu strzeżony ośrodek lub areszt podlega. Straż Graniczna przejmie również z dniem 1 maja br. od wojewodów kompetencje dotyczące nakładania kary na przewoźnika, który na terytorium Polski przywiózł nielegalnych migrantów. Konsekwencją ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach są zmiany w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2011 r. Nr 116, poz. 675, z późn. zm.), polegające przede wszystkim na dodaniu do podstawowych zadań formacji zadania związanego z zapobieganiem i przeciwdziałaniem nielegalnej migracji poprzez: kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium, rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń migracyjnych, zwalczanie zagrożeń migracyjnych, w tym przestępczości związanej z nielegalną migracją, realizowanie, w zakresie swojej właściwości, zadań określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, współdziałanie z organami i podmiotami właściwymi w sprawach udzielania cudzoziemcom zezwoleń na wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub pobyt na tym terytorium, w tym wykonywanie czynności na wniosek tych organów i podmiotów, na zasadach określonych odrębnymi przepisami. Nowym zadaniem Straży Granicznej będzie także rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw określonych w art. 189a Kodeksu karnego (handel ludźmi) i w art. 8 ustawy z dnia 8 czerwca 1997 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks karny (niewolnictwo, handel niewolnikami) oraz ściganie ich sprawców. Konsekwencją wejścia w życie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. będzie wydanie kilkudziesięciu aktów wykonawczych do niej, z których 21 będzie dotyczyło działalności Straży Granicznej. Projekty rozporządzeń zostały już opracowane. Po wejściu w życie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. Straż Graniczna stanie się zasadniczo jedyną instytucją właściwą w sprawach zwalczania nielegalnej migracji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.



Z dniem 1 maja 2014 r. wejdzie w życie nowa ustawa o cudzoziemcach, która zastąpi dotychczas obowiązującą ustawę z 13 czerwca 2003 r. oraz wprowadzi zmiany w wielu innych ustawach dotyczących pobytu cudzoziemców w Polsce.

Przepisy nowej ustawy o cudzoziemcach będą w sposób przejrzysty regulowały kwestie związane m.in. z:



przekraczaniem granicy przez cudzoziemców (w tym w ramach małego ruchu granicznego);

- wydawaniem, unieważnianiem i cofaniem wiz cudzoziemcom;
- wydawaniem zezwoleń na pobyt czasowy i stały oraz zezwoleń na pobyt rezydenta długoterminowego UE;
- dokumentami wydawanymi cudzoziemcom;
- prowadzeniem przez uprawnione organy kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- zobowiązaniem cudzoziemców do powrotu (w tym udzielaniem ochrony przed wydaleniem);
- zatrzymywaniem cudzoziemców oraz funkcjonowaniem strzeżonych ośrodków.

Jednocześnie przepisy ustawy przewidują wdrożenie do krajowego porządku prawnego 15 dyrektyw unijnych, w tym: dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (dyrektywa powrotowa), jak również dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/98/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim (niebieska karta).

Przepisy nowej ustawy o cudzoziemcach wprowadzają także zmiany w zakresie właściwości organów prowadzących na ich podstawie postępowania administracyjne w sprawach cudzoziemców. W zakresie legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwymi organami będą wojewodowie oraz Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Kompetencje związane ze zwalczaniem nielegalnej migracji – począwszy od stwierdzenia, czy pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest legalny czy też nie, poprzez wydawanie decyzji powrotowej i w określonych przepisami przypadkach także wydalenie (przymusowe wykonanie decyzji powrotowej) – będą zasadniczo należały wyłącznie do właściwych organów Straży Granicznej.

Decyzje o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu będą wydawane z urzędu przez komendanta oddziału lub komendanta placówki Straży Granicznej, który stwierdzi zaistnienie przesłanki uzasadniającej jej wydanie. Ponadto organami uprawnionymi do występowania do właściwego organu Straży Granicznej z wnioskiem o wydanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu będą także: wojewoda, Minister Obrony Narodowej, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu, czy też organ Służby Celnej.

Jednocześnie zmianie ulegną zakresy kompetencji organów właściwych do rozpatrywania spraw dotyczących udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jakimi są Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz Rada do Spraw Uchodźców. Z chwilą wejścia w życie przepisów nowej ustawy organy te będą rozstrzygać wyłącznie o udzieleniu lub odmowie udzielenia cudzoziemcowi ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – bez orzekania o wydaleniu go z tego terytorium. W przypadku wydania cudzoziemcowi decyzji o umorzeniu postępowania lub o odmowie nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej przez którykolwiek z ww. organów, będzie on miał ustawowy obowiązek poinformowania o tym fakcie organu Straży Granicznej właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca, gdy decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna.

Organ Straży Granicznej będzie wszczynał wobec cudzoziemca postępowanie w sprawie zobowiązania go do powrotu, o ile cudzoziemiec nie opuści terytorium Polski w terminie 30 dni od dnia, w którym wydana mu decyzja stanie się ostateczna, a w przypadku wydania decyzji przez organ wyższego stopnia – od dnia, w którym decyzja ostateczna zostanie cudzoziemcowi doręczona.

Właściwość Straży Granicznej obejmie również prowadzenie postępowania w sprawie udzielenia cudzoziemcowi ochrony przed wydaleniem, tj. udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany, oraz wydawanie dokumentów w tych sprawach, o ile zaistnieją przeszkody natury prawnej lub praktycznej w zakresie powrotu cudzoziemca nielegalnie przebywającego na terytorium RP do swojego kraju.

Straż Graniczna będzie także wydawała cudzoziemcom kolejne karty pobytu lub dokumenty „zgoda na pobyt tolerowany” po upływie ważności posiadanych przez nich dokumentów, wydanych w związku z decyzjami wojewodów, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców lub Rady do Spraw Uchodźców, które to decyzje staną się z mocy prawa z dniem wejścia w życie nowej ustawy o cudzoziemcach – w zależności od okoliczności, na podstawie których zostały podjęte – decyzjami o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub udzieleniu zgody

na pobyt tolerowany.

Ponadto Straż Graniczna orzekać będzie o kosztach wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, w przypadku gdy w decyzji tej nie będzie możliwości orzeczenia o dobrowolnym terminie jej wykonania. Obecnie decyzje w tej sprawie wydawane są przez wojewodę, który cudzoziemcowi wydał decyzję o wydaleniu.

Należności z tytułu kosztów wydalenia będą mogły być potrącane ze środków pieniężnych cudzoziemca, znajdujących się w depozycie strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców. Ryczałt na ich pokrycie będzie ustalany przez komendanta oddziału lub komendanta placówki Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, w jakim cudzoziemiec przebywa.

Nową zmianą dotyczącą cudzoziemców w polskim prawie będzie wydawanie przez organy Straży Granicznej postanowień w sprawie zastosowania wobec cudzoziemca środków alternatywnych do umieszczenia w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, takich jak:

1. obowiązek wpłaty zabezpieczenia pieniężnego w określonej wysokości, nie niższej niż dwukrotność minimalnego wynagrodzenia przewidzianego w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
2. obowiązek przekazania dokumentu podróży do depozytu wskazanemu organowi,
3. obowiązek zamieszkiwania w wyznaczonym miejscu

– do czasu wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

Komendant Główny Straży Granicznej będzie również odpowiedzialny za współorganizowanie pomocy w dobrowolnym powrocie.

Pomoc w dobrowolnym powrocie będzie obejmowała pokrycie:

1. kosztów podróży;
2. opłat administracyjnych związanych z uzyskaniem dokumentu podróży oraz niezbędnych wiz i zezwoleń;
3. kosztów wyżywienia w czasie podróży;
4. kosztów opieki medycznej;
5. kosztów organizacji dobrowolnego powrotu poniesionych przez podmiot organizujący ten powrót,
6. innych kosztów związanych z zapewnieniem cudzoziemcowi bezpiecznego i humanitarnego powrotu.

W celu uproszczenia obecnie funkcjonujących procedur Straż Graniczna przejmie również kompetencje dotyczące zwalniania cudzoziemców ze strzeżonych ośrodków oraz aresztów dla cudzoziemców. Z chwilą wejścia w życie przepisów nowej ustawy o cudzoziemcach, w przypadku zaistnienia przesłanek ustawowych, decyzję w tej sprawie będzie podejmował – na wniosek cudzoziemca lub z urzędu, w formie postanowienia – organ Straży Granicznej, któremu strzeżony ośrodek lub areszt podlega.

Straż Graniczna przejmie również z dniem 1 maja br. od wojewodów kompetencje dotyczące nakładania kary na przewoźnika, który na terytorium Polski przywiózł nielegalnych migrantów.

Konsekwencją ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach są zmiany w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2011 r. Nr 116, poz. 675, z późn. zm.), polegające przede wszystkim na dodaniu do podstawowych zadań formacji zadania związanego z zapobieganiem i przeciwdziałaniem nielegalnej migracji poprzez:

1. kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium,

2. rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń migracyjnych,
3. zwalczanie zagrożeń migracyjnych, w tym przestępczości związanej z nielegalną migracją,
4. realizowanie, w zakresie swojej właściwości, zadań określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
5. współdziałanie z organami i podmiotami właściwymi w sprawach udzielania cudzoziemcom zezwoleń na wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub pobyt na tym terytorium, w tym wykonywanie czynności na wniosek tych organów i podmiotów, na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

Nowym zadaniem Straży Granicznej będzie także rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw określonych w art. 189a Kodeksu karnego (handel ludźmi) i w art. 8 ustawy z dnia 8 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (niewolnictwo, handel niewolnikami) oraz ściganie ich sprawców.

Konsekwencją wejścia w życie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. będzie wydanie kilkudziesięciu aktów wykonawczych do niej, z których 21 będzie dotyczyło działalności Straży Granicznej. Projekty rozporządzeń zostały już opracowane.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. Straż Graniczna stanie się zasadniczo jedyną instytucją właściwą w sprawach zwalczania nielegalnej migracji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.